

Lēmumu pieņemšanas atbalsta instruments meža ražības paaugstināšanai, nodrošinot efektīvu un klimatam piemērotu selekcijas efekta pārnesi

(Nr. 1.1.1.1/19/A/111)

12.05.2022.

Pētījuma rezultāti atspoguļoti populārzinātiskā publikācijā

Pētījuma rezultāti ietverti žurnāla “Baltijas Koks” rakstā “Klausies, kā egles aug”. Tajā raksturotas egles augstuma pieaugumu veidošanās dinamikas atšķirības starp ģimenēm vienas sezonas ietvaros. Tāpat fiksētas nozīmīgas atšķirības starp egles genotipiem (kloniem) gan to pieauguma reakcijā uz meteoroloģiskajiem faktoriem (jutībā), gan spējā atgūties pēc negatīvas ietekmes. Tas liecina par iespēju ar meža selekcijas palīdzību veicināt adaptāciju un kāpināt audžu ražību arī relatīvi strauju klimata pārmaiņu gadījumā/situācijā. Tomēr šo risinājumu efektivitāte ir tieši atkarīga no selekcijas darba rezultātu praktiskas izmantošanas – ar stādīšanu atjaunoto platību īpatsvara – līdzīgi kā no ieguldītā darba jaunaudžu kopšanā, veicinot koku brīvu augšanu un līdz ar to lielāku kopējo pieaugumu.

Izglītība un zinātne

Klausies, kā egles aug

ĀRIS JANSONS,
BAIBA JANSONE,
PAULS ZELTINS,
LATVIJAS VALSTS MEŽZINĀTNES
INSTITŪTS SILVAVALDĪBAS MEŽA FAKULTĀTE

Kādreiz populārs bija teiciens «Ja siltā vasaras vakarā iziet ārā, tad var dzirdēt, kā mašīnas rūsē». Pārfrāzējot un attiecinot uz mežu – «Ja siltā vasaras dienā ieiet mežā, tad var dzirdēt, kā egles aug». Un aug tās ātri – skaitliskā izteiksmē: vidējais tekošais krājas pieaugums augstākās bonitātes audzēs saskaņā ar Meža statistikas inventarizācijas datiem pārsniedz 14 m³ ha gadā. Klimata pārmaiņas mūsu reģionā var šo ātraudzību gan veicināt – galvenokārt nodrošinot garāku veģetācijas periodu, gan mazināt – galvenokārt biežāku ilgstoša sausuma periodu dēļ. Vairākums adaptāciju raksturojošo pazīmju (plaukšanas laiks, sausuma izturība, salcietība u. c.) ir ģenētiski noteiktas, bet konkrētās populācijās šo pazīmju ģenētiskā variācija var būt ierobežota. Straujākai adaptāci-